

ську дисертацію у галузі комп'ютерних наук та автоматизованого проєктування. В 1984—1990 рр. завідує кафедрою прикладної математики. Для забезпечення потреб регіону в підготовці висококваліфікованих розробників сучасного програмного забезпечення з ініціативи Романа Базилевича у Львівській політехніці в серпні 1990 р. створено одну з перших в Україні кафедр програмного забезпечення. Гостре зростання потреб та відсутність належних фахівців зумовили початок підготовки інженерів у цій новій перспективній галузі. За перші п'ять років завідування проф. Базилевича кафедра була атестована за четвертим рівнем акредитації, забезпечила успішну підготовку бакалаврів, спеціалістів, магістрів та аспірантів.

В 1995—1996 рр. Р. Базилевич виконував наукові дослідження в Каліфорнійському університеті Сан-Дієго та в 2000—2001 рр. як переможець конкурсу ім. Фулбрайта уряду США проводив наукові дослідження в Гарвардському університеті.

На формування наукового та життєвого світогляду вченого великою мірою вплинули його вчителі — професори Б. Блажкевич, Ю. Величко та Є. Замора. Р. Базилевич ініціює та розвиває дослідження в царині автоматизованого проєктування електронних схем та їх конструкцій. Для розв'язання задач автоматизованого проєктування РЕА вчений розробив методи, що не мали аналогів в Україні та світі, зокрема методи оптимального зворотання схеми, ієрархічного розміщення з багаторівневою оптимізацією, сканувальної сфери, гнучкого трасування, синтезу плоских укладок на багато років випередили подібні дослідження інших учених та стали загальноновизнаними. Ці методи увійшли в навчальні посібники і їх використовують провідні фірми світу, зокрема ALTIUM (США) та FreeStyle (Росія). Конкурентноздатність розроблених дослідником методів підтверджена багатьма програмними засобами, що реалізували його учні та які лягли в основу їхніх дисертацій.

Роман Базилевич ініціював проведення об'ємних наукових досліджень у галузі комп'ютерних наук у „Львівській політехніці“. На початку 1970-х рр. створив тут першу наукову групу з автоматизованого проєктування, де підготовлено багато висококваліфікованих спеціалістів — розробників складних програмних систем. Створив власну наукову школу в галузі комп'ютерного проєктування, математичного моделювання складних технічних об'єктів та розв'язування важковирішувальних комбінаторних задач високих розмірностей — класу NP.

Р. Базилевич є ініціатором відкриття і головою Комісії інформатики та кібернетики Наукового товариства ім. Шевченка від часу його відродження 1989 р. у Львові, а також п'яти міжнародних науково-практичних конференцій з проблем українізації комп'ютерів, чим сприяв справі національно-культурного відродження України. У 1979 р. організував першу і подальші конференції з авто-

матизованого проєктування, в лютому 2000 р. — регіональну конференцію із сучасних проблем у комп'ютерних науках. Є ініціатором створення у Львові Центру Інституту інженерів-електриків Великобританії (1996) та відділення Американської комп'ютерної асоціації (1999), які очолив.

1995 р. Р. Базилевич ініціював відкриття та очолив докторську спеціалізовану раду для захисту дисертацій зі спеціальностей „Математичне моделювання“ та „Математичне та програмне забезпечення обчислювальної техніки“. Під його науковим керівництвом виконано понад 70 науково-дослідних проєктів на замовлення Комітету з науки та технологій України, Міносвіти та Міноборони України, ряду провідних проєктних організацій Києва, Москви, Санкт-Петербурга, Мінська, Львова, а також міжнародні проєкти з Університетом Бордо (Франція) та Об'єднаним інститутом проблем інформатики Національної академії наук Білоруси. 2003 р. став переможцем конкурсу наукових робіт фірми INTEL.

Вчений виступав на із науковими доповідями в багатьох провідних університетах світу: Берклі, Массачусетському, Нью-Йоркському, Каліфорнійському, Артуа, Бордо, Делі, Москви, Санкт-Петербурга, Любліна, Ряшева та на багатьох міжнародних конференціях (у США, Індії, Франції, Чехії, Словаччині, Німеччині, Росії, Латвії, Литві, Естонії, Вірменії, Грузії, Узбекистані). Є членом організаційних та програмних комітетів низки українських та міжнародних конференцій. Член редакційної ради журналу „Управляющие системы и машины“ НАН України, член редколегій кількох наукових видань. Є експертом Єврокомісії з проблем інформатики.

Дослідник написав понад 400 наукових праць, у тому числі чотири монографії, два препринти, отримав 11 патентів на спеціалізовані цифрові пристрої, підготував 13 кандидатів наук, двоє з яких захистили докторські дисертації (Р. Мельник, Ю. Романишин).

Р. Базилевичу притаманні широка ерудиція дослідника й організатора, принциповість і вимогливість, що поєднуються з умінням створити в колективі умови для наукової творчості. За плідну наукову та науково-організаційну працю нагороджений знаками Міносвіти „Відмінник освіти України“, „За наукові досягнення“.

Захоплюється альпінізмом (кандидат у майстри спорту), гірським та водним туризмом, проводить значну громадську роботу для розвитку цих видів спорту у Львові.

Учні та колеги щиро вітають дійсного члена НТШ, професора кафедри програмного забезпечення Національного університету „Львівська політехніка“ Романа Базилевича з ювілеєм і зичать йому міцного здоров'я, благополуччя та щасливої долі на многії літа!

Роман МЕЛЬНИК

21 березня 2012 р. виповнилося 75 років дійсному членові НТШ (від 26 листопада 2011 р.), д-ру філологічних наук, професорові, академіку АН вищої освіти України, члену НСПУ — Романові Гром'яку.

Р. Гром'як — відомий літературознавець, публіцист, критик, педагог, громадсько-політичний діяч. Народився у старовинному с. Глушині Бродівського р-ну Львівської обл. у сім'ї столяр-тесляра. Навчався у місцевій школі, згодом — у

Бродівському педагогічному училищі, яке закінчив з відзнакою в 1955 р. й вступив на історико-філологічний факультет Львівського педагогічного інституту. Вже студентом проявив інтерес до наукової роботи. За розвідку „Літературна еволюція у повісті І. Франка „Воа constricator“ одержав диплом першого ступеня на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт (1958). Навчання у вищій школі закінчив 1960 р. у Дрогобичі, куди було перебазовано Львівський педуніверситет.

Згодом учителював на Хмельниччині та Тернопільщині, служив у війську. Протягом 1964—1967 рр. навчався в аспірантурі при Львівському державному університеті ім. Івана Франка. Викладав на кафедрі естетики й теорії літератури Донецького університету. Згодом працював доцентом, деканом фінансово-економічного факультету Тернопільського фінансово-економічного інституту. Від 1975 р.— у Тернопільському педагогічному інституті (нині — Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка): доцент, завідувач кафедри української літератури, декан філологічного факультету, від 1995 р. й дотепер — завідувач кафедри теорії літератури та порівняльного мовознавства. У 1997—2000 рр.— надзвичайний професор УВУ в Мюнхені (Німеччина), професор Ягеллонського університету в Кракові (Польща). Темою докторської дисертації Р. Гром'юка були „Методологічні засади літературно-художньої критики“ (1982). Ця праця була помітним внеском в українське літературознавство, на неї часто посилаються науковці. Спираючись на ґрунтовні знання філософії та філології, вчений виробив власний спосіб осмислення творів українських письменників. Привертають увагу його гострий аналітичний розум, висока культура мови й неабиякі ораторські здібності.

Багато часу й енергії Р. Гром'юк віддав громадсько-політичній та адміністративній роботі в роки відновлення та зміцнення української державності: з 1988 р.— перший голова ради Тернопільської обласної організації Товариства української мови ім. Т. Шевченка; 1989—1991 рр.— народний депутат СРСР, член Комісії з питань правового виховання і громадського порядку Тернопільської облради; 1992—1994 рр.— представник Президента України в Тернопільській обл. Цей період свого життя ювіляр правдиво і з гумором чи сарказмом описав у книгах спогадів-роздумів „Вертеп-1, або Як я став депутатом СРСР і що з того вийшло“ (1992) і „Вертеп-2, або У хащах влади“ (1995).

Нині Р. Гром'юк — авторитетний теоретик літератури, літературний критик і публіцист, автор понад 400 наукових праць. Про наукові зацікавлення й досягнення вченого свідчать такі його найголовніші монографії та книжки: „Літературно-художній образ“, „Естетика і критика“, „Громадськість і професіоналізм: соціальна відповідальність критики“, „Що доведено життям: актуальні проблеми літератури і літературної

критики“, „Давне і сучасне. Вибрані статті з літературознавства“, „Орієнтації, розмисли, дискурси“, „Історія української літературної критики: Від початків до кінця XIX ст.“, „Літературознавчий словник-довідник“, „Культура. Політика. Інтелегенція: Публіцистика літературознавця“.

Як учений-філолог, Роман Гром'юк органічно поєднав цілісний філософський світогляд з історико-теоретичним вивченням явищ культури і мистецтва слова (кандидатську дисертацію захистив із філософії, а докторську — з теорії літератури). Його науковий дискурс охоплював такі напрями літературознавства: історія літератури, теорія літератури, літературна критика, компаративістика, рецептивна естетика. Орієнтуючись на досягнення світового літературознавства, вчений одним із перших в Україні запровадив такий його напрям, як літературознавча компаративістика, тобто порівняльне літературознавство. Він розробив такі засади компаративістики: літературознавство набуває статусу порівняльного літературознавства тоді, коли виходить за межі однопонаціональної літератури і розглядає явища словесності у контексті іншої літератури або світової літератури; дослідник письменства може здійснювати компаративні дослідження, якщо володіє не лише однією мовою, адже він зіставляє оригінальні національні світи, створені щонайменше двома мовами, а відтак і перекладні версії. Науковець вважає, що літературознавча компаративістика повинна органічно взаємодіяти з теорією перекладу, враховувати досвід перекладознавства і входити в систему науки про літературу як складник духовної культури. Предметом компаративістики є зіставлення і простеження контактено-генетичних зв'язків, типологічних відповідностей чи розбіжностей художніх світів творів митців.

Вагоме місце в науковому дискурсі Романа Гром'юка посідає рецептивна естетика, тобто різновид естетичної теорії, яка з'ясовує естетичне сприймання художніх текстів реципієнтом, себто читачем. Низка праць науковця присвячена кореляції у системі автор — твір — читач як важливого чинника, що дає можливість збагнути реципієнтові інтенції автора, адекватного прочитання та інтерпретації тексту, його комунікативні функції, своєрідний діалог між текстом й читачем. Р. Гром'юк є прихильником естетико-функціонального підходу до вивчення художньої літератури, оскільки в художньому світі твору всі його складники функціональні і мають певне естетичне навантаження.

Директор Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка, акад. М. Жулинський, вітаючи ювіляра з 75-річчям, так оцінив його досягнення в галузі теорії літератури: „Ви зробили видатний внесок у розробку проблем літературної критики, історії української літератури, гостро актуальної публіцистики і стали помітною постаттю серед українських письменників, зокрема критиків і науковців. Роман Гром'юк — це звучить авторитетно, вагомо, достойно“.

Тернопільський осередок НТШ, численні учні, колеги та друзі вітають Романа Гром'юка зі славним ювілеєм і бажають йому здоров'я та нових творчих досягнень на благо нашого народу.

Михайло АНДРЕЙЧИН